

מילין קידין והידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֵתָא

חֵתָא דְאִתְּיָתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

ויעתר יצחק - לזכות לחיות באמונה

וכפי התחזקות האדם באמונה בה' כך זוכה להתגלות מראות אלוקים, כמו שכתוב אצל יחזקאל הנביא (יחזקאל א א) 'נפתחו ה'שמים ו'אראה מ'ראות אלהים' ראשי תיבות 'אמונה', שאף שהיה בגלות בבל ואין השכינה שורה בחוץ לארץ, מכל מקום בכח האמונה זכה להמשיך התגלות מראות נבואה.

תפלה שנוכה לאמונה בה'

ולבוא למידת האמונה צריך לסיוע מן השמים לזכות בה, ותמיד תהיה תפילת האדם שיעזרהו ה' יתברך לתת בו מבטחו בכל תהלוכותיו בעולם, כמו שאמר דוד המלך ע"ה 'ה' רועי לא אחסר' (תהלים כג א), ופירש הרה"ק מלינסק זלה"ה אביו של הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה, שהיה דוד המלך מתפלל שתמיד לא תחסר לו אמונה זו שה' הוא הרועה אותו מעודו, וזהו ה' רועי היינו הידיעה הזאת לעולם 'לא אחסר', שלא תחסר ממנו האמונה בהשי"ת הרועה ומנהיג את האדם בכל דבריו.

תפילה על הבטחון

ועל דרך זו פירש בו בזרע קודש (תולדות ד"ה ועוד י"ל ויעתר הד') את הפסוק בפרשתנו: 'ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו, שכל ימיו היה יצחק מתפלל יצחק לה', ומה היתה תפלתו, 'לה' לנוכח אשתו, 'אשתו' היא כנסת ישראל, ועל דבר זה ביקש יצחק אבינו ע"ה שיהיה ה' תמיד לנוכח עיני כנסת ישראל, שבכל עת ובכל זמן יפנו כנסת ישראל לנוכח ה' יתברך, לדעת שהכל בא ממנו יתברך שמו לעד. ובתפלתו פעל שיוכל כל איש מזרעו בני ישראל, להתחזק ולהחזיק עצמו באמונת אומן, ובוודאי כאשר מתחנן האדם על כך בכל ליבו שיזכה לחיות בצל אמונת ה', לחיות חיים עילאיים של הסתכלות מרוממת בכל צעד ושעל, הרי שמצטרפת תפלתו לתפלת יצחק אבינו ע"ה והוא המסייע שתתקבל לרחמים ולרצון.

האמונה יסוד כל התורה

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' וימחר רבקה אשתו (כה כא). יפה נדרש פסוק זה, להבין ממנו שורש ויסוד עבודת ה' הוא האמונה בהשם יתברך, ונקדים תחילה לרדות דבש וללקוט שושנים בספרים הקדושים. האמונה יסוד גדול בעבודת ה', ותחילתה מאשר הורישו לנו אבותינו ע"ה, ונמשכת ועומדת לנו לעד. כמאמר חז"ל (מכות כד). בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבקוק ב ד) 'וצדיק באמונתו יחיה', וכן כתוב (תהלים קיט פו) 'כל מצותיך אמונה', וכפי שדרשו אור שבעת הימים מרן הבעל שם טוב הקדוש ע"ה, שיסוד כל מצוות התורה תלויים במצות האמונה, כי כאשר מאמין יגיע מכך לתפילה, לקיום המצוות וללימוד התורה הקדושה.

אף אם אין אנו מתוקנים כל כך במצוות, מכל מקום אם יסוד האמונה חזק בקרבו, ביכולתו להתגבר ולהתחזק ולבנות בנינו כבראשונה. כדברי חז"ל (שיהש"ר פ"א לה) על הפסוק בשיר השירים (א ה) 'שחורה אני ונאווה בנות ירושלם כאהלי קדר כיריעות שלמה' - 'שחורה אני' במעשי, 'ונאווה' במעשה אבותי. 'מעשה אבותי' הכוונה לאמונת ישראל המושרשת בידם מהאבות הקדושים, ואף אם לא זכינו ושחורים אנו במעשינו, מכל מקום מתנאים אנו באמונת ה' כאבותינו.

כמו כן רואים אנו בדברי קדוש ישראל מורנו ורבנו הבעל שם טוב הקדוש ע"ה שהיה רגיל לומר שמניח הוא כל חכמתו ותבונתו כדי להאמין בה' באמונה פשוטה ותמימה, ואפילו שכתוב (משלי יד טו) 'פתי יאמין לכל דבר', מכל מקום אינו חושש להיות פתי שכן כתוב (תהלים קטז ו) 'שומר פתאים ה'', ומן השמים ישמרו עליו שלא ישלל מחמת אמונתו.

הארת ימים הטובים לימי הסתר

עשיית זכרון למסירות נפש

כך מצינו גם בשערי העזרה, שבעוד כל השערים היו מצופים זהב, שער ניקנור היה מצופה נחושת. והטעם שלא ציפו גם אותו בזהב - כדי לזכור את הניסים שנעשו לניקנור בהבאת הדלתות. ויש להוסיף ולומר בזה, שמלבד שסימלו הדלתות את הנס שנעשה בהם, סימלו גם את מסירות הנפש של ניקנור שבשלה נעשה לו נס, שכן דלתות אלו הובאו לבית המקדש במסירות נפשו של ניקנור, ולזכר מסירות נפשו השאירו את השער כפי שהוא, כדי להזכיר לדורות מה רב כוחה של מסירות נפש לעבודת ה'.

זכר עשה לנפלאותיו בגדולי אומתנו

גם בשעה שנעשים לנו נסים ממרום מוטל עלינו לעשות זכר לנפלאות ה' עמנו, ובכך לקבוע בתוכנו את האמונה בה' ולזכור את אהבתו אלינו, כשנזכור את הנהגתו הנסית עמנו, ובכך נזכה לעורר את הנהגת ניסי ה' עמנו גם להבא, וכמו שכתב הרמב"ן ע"ה (שמות ד י) על משה רבנו ע"ה שהיה כבד פה וכבד לשון, ולא הפציר בתפילה שירפא דיבורו ותסור ממנו כבודות הפה. וביאור הדבר, כי הכבודות באה למשה מתוך מעשה נס שהיה עמו בהיותו ילד קטן אצל פרעה, וכיון שכן, רצה להשאיר את זכר אותו הנס עמו לתמיד, לפיכך נוח היה לו להישאר כבד פה ולשון כדי לזכור תמיד את חסד ה' עמו.

וַיְהִי כִּי זָקַן יִצְחָק וַתְּכַהֵן עֵינָיו מֵרְאֵת (כז א). לכל אדם יש זמני התעלות בעבודת ה', ואין לך אדם שאין לו שעה (אבות פ"ד מ"ג), כלומר, אין לך אדם שאין לו שעה של התרוממות והתגלות הקדושה, אך מכל מקום לא ימלט גם כן שתבוא לו שעת ירידה. ועבודת האדם לקבוע בליבו הארת הזמנים הטובים גם להבא, כדי שיאירו לו את הדרך גם בזמני הסתר וחושך שבאמצעותם יוכל להחזיק מעמד ולזכור שגם אם ברגע זה אינו מרגיש את הקדושה, הרי שהיא קיימת בסתרי ליבו כיתד שלא תמוט.

יצחק אבינו ע"ה חפץ ברושם העקידה

לימוד גדול לזה יש ללמוד מיצחק אבינו ע"ה שכהו עיניו לעת זקנתו, ולכאורה, מדוע לא התפלל יצחק שיחזיר לו ה' יתברך את מאור עיניו, היפלא מה' דבר. ובפרט שעל ידי זה יהיה מחויב במצוות בבחינת מצווה ועושה שלא כסומא שיש אומרים שפטור ממצוות עשה (קידושין לא). אלא ביאור הדבר הוא, שחולשת עיניו של יצחק הלא באה לו מחמת מסירות נפשו בשעה שנעקד על גבי המזבח שבשעה שנעקד בכו מלאכי מעלה ונשרו דמעות עיניהם ובשל כך כהו עיניו לעת זקנתו, וביקש יצחק לשמור בקרבו את הרושם הקדוש של מסירות נפשו, ונוח היה לו בחולשת עיניו שיהיה לו מזכרת משעת העקידה. ובאמצעות זכרון קדוש זה יעורר נפשו בכל עת גם בזמני הסתר.

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

בין כך ובין כך קרויים בנים

יעקב אבינו היה אהוב בכל מצב

וְרִבְקָה אֶהָבֵת אֶת יַעֲקֹב (כה כז). יעקב אבינו חביב היה על רבקה אמו כדברי הפסוק, כן היה נקרא 'יעקב בְּנֵה הַקָּטָן' (שם פסוק טו), והגם שהיו יעקב ועשו תאומים בני אותו גיל, מכל מקום עשיו נקרא 'הגדול' ויעקב נקרא 'הקטן', כדרך העולם שהילדים הקטנים חביבים על הוריהם בכל מצב שהם, ואפילו כשהקטן מתלכלך אין חביבותו מסתלקת ממנו, וכך יעקב שהיה חביב ואהוב בכל מצב שהוא. כמו כן עם בני ישראל חביבים תמיד אצל הקב"ה כילד קטן האהוב על הוריו, בבחינת 'כי נער ישראל ואוהבהו' (הושע יא א), ועל דרך שנאמר (ירמיה לא יט) 'הֲבֵן יִקְרֶה לִּי אֶפְרַיִם אִם יִלְדָּ שְׁעָשָׂעִים', שהוא כמו ילד שעשועים שאין הוריו מואסים בו גם כאשר הוא מתלכלך. כיוצא בזה איתא במדרש: משל למלך שהיו לו שני בנים, אחד גדול ואחד קטן, הגדול מכובד והקטן מטונף, ואף על פי כן אוהב את הקטן יותר מן הגדול (מדרש תהלים ט א).

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

עסק התורה בכל מצב שנמצא האדם

על עצם העמל, ורק אם יניב עמלו תוצאה יקבל שכר על התוצאה. למשל חייט, אם ישלים את תפירתו של הבגד יקבל שכר, אך אם לא יסיים מחמת כל סיבה שהיא, ויבוא ויאמר ללקוח, הרי עמלתי די והותר, שלם לי שכרי על עמלי. וודאי כי זה האיש לשוטה ייחשב, כי מה עניינו של הלקוח לעמל החייט. הלא הזמין בגד, ורק אם יקבל בגד כרצונו ישלם עליו. אבל בעמל בדברים רוחניים שהם מעל השמש - יש יתרון ושכר גם על עצם העמל.

גם על לימוד שלא לשמה יקבל שכר

ובכלל השכר על העמל בלבד נכלל גם הלומד שלא לשמה, שאף שבעצם לא למד כפי הנדרש ממנו, כי תכלית לימוד התורה מתקיים רק אם עוסק בה לשמה, בכל זאת מקבל שכר על העמל שעמל בתורה. דהנה אמרו חז"ל (פסחים נ:): 'לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה'. והוא חסד הבורא יתעלה עלינו עם קרובו. כי האדם בתחילת דרכו עדיין אינו מבין ערך התורה וחיובותה, וממילא אינו יכול ללמוד תורה כראוי לשם שמים, ולכן ניתנה הרשות לעסוק בתורה שלא לשמה, וע"י שלומד שלא לשמה מגיע לדביקות בנותן התורה, שהרי ידוע כי כח הפועל בנפעל (מו"נ ח"ב פ"ד), ועל כן אף אם כוונתו שלא לשמה כדי להתפאר ולהיקרא רבי או לשאר הנאות עצמיות, אך מאחר שבכל אלו נמצא כח הפועל שהוא הבורא יתברך שמחיה ומהווה כל הבריאה בכל רגע, יכול אף בלימוד שלא לשמה למצוא את חיות הבורא ולהתעורר ללמוד לשמה.

ועל כך אמרו חז"ל 'הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו וכו' המאור שבה היה מחזירן למוטב', שאף אם עוסק בתורה שלא לשמה בבחינת

וְעַתָּה בְּנֵי שְׁמַע בְּקֻלִי לְאֲשֶׁר אָנִי מְצֹנֶה אֹתְךָ. לֵךְ נָא אֶל הַצֹּאן וּגּוֹ'. וְהִבֵּאתָ לְאָבִיךָ וְאָכַל וּגּוֹ'. וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רַבְּקָה אִמּוֹ הֵן עָשׂוּ אָחִי אִישׁ שְׂעֵר וְאָנֹכִי אִישׁ חֶלֶק. אוֹלֵי יְמֵשׁנֵי אָבִי וְהִיִּיתִי בְעֵינָיו כְּמַתְעַתֵּעַ וְהִבֵּאתִי עָלַי קִלְלָה וְלֹא בִרְכָה. וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קִלְלָתְךָ בְּנֵי אֵךְ שְׁמַע בְּקֻלִי וְלֵךְ קַח לִי (כז ו-יג).

כדי להבין מה עמקו דיבורי רבקה אמנו ע"ה ליעקב בנה ע"ה, יש לנו להקדים ולבאר מה שאומרים: אמר רבי יהודה, אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו. גדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם, ועליו אמר שלמה בחכמתו (קהלת ז א) 'טוב שם מִשְׁמֵן טוֹב, וְיוֹם הַמּוֹת מִיוֹם הַגְּלוּדוֹ'. למד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה, ודע מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא.

ויש להקשות, מה הוא שאמר 'עמלו בתורה', הוי ליה למימר 'שעמל בתורה'. ועוד, למאי נפקא מינה שהינו 'גדל בשם טוב', הרי העיקר והתכלית שיהיה נפטר מן העולם בשם טוב, שאם יהא גדל בשם טוב ולא יישאר בכך, הלא יפסיד דרגתו. וגם, מה בא לומר 'למד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה', הלא הוא דבר ברור שכאשר ילמד תורה הרבה יקבל שכר הרבה. וכן מה בא ללמד באמרו לאחר מכן 'ודע מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא'.

אם יעמול בתורה שקדמה לשמש יקבל שכר על עצם העמל

אפשר להבין הדברים בהקדם מאמר חז"ל (שבת ל:): על הפסוק (קהלת א ג) 'מִה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שְׁיַעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְדַרְשׁוּ תַחַת הַשָּׁמֶשׁ הוּא דַאִין לוֹ, קוּדָם שֶׁמֶשׁ יֵשׁ לוֹ, וְכַפִּי שֶׁפִּירֵשׁ רִשׁוֹ': אם יעמול בתורה שקדמה לשמש, יש יתרון. כלומר, בכל עמל שיעמול בעולם הזה בדברים הגשמיים אין לו יתרון ושכר

לעסוק בצרכיו ודרכיו שיש בו שייכות אל היצר הרע, ואחר כך 'ואשיבה רגלי אל עדותיך', וכיוצא בזה בשאר ענינים. 'עכל"ק. ממשיך תלמידו בעל תולדות יעקב יוסף ע"ה, שלפיכך אמרו חז"ל שיעסוק בתורה ובמצוות שלא לשמה, שכן אם ינסה בתחילה ללמוד לשמה יעמוד כנגדו היצר הרע בכל כוחו וימנעהו מכך. רק כאשר יעסוק שלא לשמה יוכל לבוא אחר כך ללמוד ולעשות לשמה.

נחת הרוח שיש לקב"ה בלימוד שלא לשמה

עוד יש לו לאדם לדעת, כי הקב"ה חפץ ומשתוקק שיעסוק בתורה אפילו שלא לשמה, ואף מלימוד כזה עולה נחת רוח לפניו. כפי שדרש הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה בספרו הקדוש זרע קודש בעומק דברי רבקה ע"ה ליעקב בנה (ד"ה אולי) ואלו דבריו: 'אולי ימושני אבי'. יש לרמוז בכאן שילמוד אדם תורה אפילו שלא לשמה כמאמרם ז"ל. כי התורה והמצוות הם מטעמים כביכול להקב"ה אבינו שבשמים. וזהו שנאמר (פסוקים ט-י) 'מטעמים לאביך כאשר אהב כו' בעבור אשר יברכך כו', אף שיהיה הדבר בשקר כמו שהיה כאן הענין בשקר, כיון שכוונת יצחק היה לברך את עשו ויעקב לקחם בערמה, כן ילמוד אפילו שלבו עדיין מלא ערמימות, ולא בא עדיין אל האמת הברור.

ואמר 'אולי ימושני', על דרך שפירש הרב מלובלין [הרה"ק החוזה מלובלין ע"ה] מה שאמרו חז"ל (עירובין יג ע"ב) 'משמש במעשיו כו' ואמרי לה יפשפש כו', פירוש שימשמש, אפילו במעשיו הטובים, וימשמש בהם אם נעשו בלא פניות, ואם נעשו על צד היותר טוב, על דרך שהאדם ממשמש בגד משי אם הוא טוב מאוד אם לא, וזהו שנאמר 'אולי ימושני אבי שבשמים, ויראה שהלימוד והמצוות בשקר, והבאתי ח"ו 'עלי קללה'.

והשיבה 'עלי כו' ולך קח לי, כי ילמוד אפילו שלא לשמה, וקוב"ה חדי בפלפולא דאורייתא, ולוקח בגדי עשו החמודות, שלומד בחמדה ותאוה שיקרא רב.

'אותי עזבו', שעזב את נותן התורה בלימודו וכל מחשבתו לעצמו, עם כל זה אומר עליו הקב"ה 'הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו', הלוואי שגם כאשר יעזבו אותי חלילה יעסקו בתורה ולא יעזבוה, כי כאשר לא יעזבו את התורה מובטח להם שהמאור שבה יחזירם למוטב, ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה.

הדרך ללימוד התורה היא רק שילמד שלא לשמה

יתר על כן פירשו צדיקים בדיוק דברי הגמרא 'לעולם יעסוק וכו' שלא לשמה', שבאו חז"ל ללמדנו שאינו עניין של דיעבד, שאם אין ביכלתו לעסוק לשמה - יעסוק שלא לשמה, אלא כך היא הדרך מלכתחילה בלימוד התורה, שרק כאשר יעסוק בה שלא לשמה יוכל לבוא ללימוד לשמה.

והסיבה לכך הרי היא כביאורו של הבעל שם טוב ע"ה (תולדות יעקב יוסף חוקת ד"ה שם בפסוק וישלח) בדברי דוד המלך ע"ה (תהלים קיט נט) 'חישבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך', ובמדרש (ויק"ר לה א) 'אמר דוד, רבוננו של עולם בכל יום הייתי מחשב למקום פלוני אני הולך וכו', והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, וקשה להבין, לשם מה בכל יום ויום רצה דוד המלך ללכת למקומות אחרים ורק לפי שרגליו הוליכוהו לבית המדרש נענה להם, הרי דוד המלך היה עוסק בתורה בכל יום ואהב את התורה אהבה עצומה, כפי שניכר מספר התהלים שלו ובעיקר בביטוי ששפרק קי"ט כמו 'טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף', 'מה אהבתי תורתך', 'שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב' ועוד רבים כיוצא בהם, וכי לא רצה בעצמו ללכת לבית המדרש ולבית הכנסת.

פירש הבעש"ט ע"ה שבכוונה תחילה הייתה דרכו של דוד ללכת למקום אחר, שידע שרק בדרך זו יבוא אכן לבית המדרש, 'כי אם ירצה לקום חצות לילה רק לשם שמים ללמוד, יתגרה בו יצר הרע, לכך עצה יעוצה שיתעורר לדבר

עיקר הברכה להיות דבוקים לנותן

מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונותיו בכל יום, והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר, שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאביהן שבשמים.

ולפיכך אמרו בזוהר הקדוש (בשלח סב.) שיש לו לאדם להתפלל על מזונותיו דבר יום ביומו, וגם מי שחננו ה' ומזונותיו מצויים לו בהרווחה לא ימנע עצמו מלהתפלל עליהם קודם סעודתו, ולא יסיח דעתו מכך שכל השפע המצוי אצלו הרי הוא מחסד ה' עמו, וכבר כתב האריז"ל שאף העשיר יש לו לבקש קודם הסעודה על מזונותיו.

הן על זה בקשתנו בברכת המזון 'ונא אל תצריכנו ה' אלקינו לא לידי מתנת בשר ודם וכו' כי אם לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, שתמיד ירגיש האדם שהוא נזקק לחסדי הבורא איתו, ויהיה תמיד עומד ומבקש על כל צרכיו ולא יסתמך על עצמו במאומה. ואם רואה האדם שאין מצוי בידו יותר מכדי צרכו לאותו זמן, ידע בעצמו שזה חסד ה' להצריך אותו לעמוד ולהתחנן לפניו בתפילה, בהיפך קללת הנחש שמזונותיו מצויות לו בכל מקום ובכל זמן.

כאשר מבקש עבור מזונותיו או אז מתקיים בו ברכת יצחק אבינו ע"ה 'ויתן לך האלקים', וכדרשת חז"ל 'ויתן ויחזור ויתן', שלא יקבל האדם נתינה אחת המספיקה לכל ימי חייו, אלא תמיד יהיה זקוק לנתינה מחודשת מאת הקב"ה, ובאופן זה תהיה האמונה תקועה בליבו שכל צרכיו תלויים ועומדים בחסדי ה' איתו.

הדרך להשגת הברכה - משא ומתן באמונה

עוד רמז בזה בארון עדות (ח"ג מד: ד"ה ויתן) 'ויתן לך' בגימטריא 'מעות' ובגימטריא 'יושר' שהא בהא תליא וכאשר נושא ונותן באמונה

ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש (כז כח). נראה שמקרא זה ניתן להידרש בו הדרכים להשגת ברכת ה' 'מטל השמים ומשמני הארץ'. דהנה דרשו חז"ל (ב"ר סו ג) 'ויתן לך' יתן ויחזור ויתן. וכבר הקשו מה הברכה שיצטרך האדם לנתינה מחודשת ולא תספיק הנתינה הראשונה, וביותר קשה שהרי זוהי ברכת יצחק לבנו ומדוע אפוא לא בירכו בשפע בלתי מוגבל.

על פי דברי הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה נבואה שערים להבין, שביאר מהי קללת הנחש 'ועפר תאכל כל ימי חייך' (בראשית ג יד), לכאורה נראה הדבר כברכה, שכן לא יצטרך לתור אחר מזונותיו ויהיו מצויים לו בכל מקום ובלא טירחה. אלא קללתו של הנחש היא, כאדם האומר לבנו קח כל שתחפוץ ואל תבוא לראות פני, שזהו העונש החמור ביותר, שכאשר יודע שתלוי באביו הרי שנקשר הוא אליו ביתר שאת. כן הדבר באבינו שבשמים, חפצים אנחנו להיות קשורים ומחוברים לנותן יתברך שמו, ולכך בירכו יצחק ליעקב בעת ששערי השמים פתוחים להריק שפע טובה וברכה, ואמר 'ויתן לך' - 'ויתן ויחזור ויתן', שנהיה דבוקים בנותן שזה עיקר הברכה, כלשונו של הרה"ק בעל אמרי אמת מגור ע"ה (תרפ"ט ד"ה ויתן): איתא בספרים, הפירוש שלא להיות מנותק מהנותן רק לדעת שהנתינה היא מהקב"ה.

כשנצרך האדם למזונותיו מקביל פני אביו שבשמים

מסמיך לכך האמרי אמת מה שאמרו חז"ל (יומא עו.): שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחי, מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה. אמר להם, אמשול לכם משל, למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שיש לו בן אחד. פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה

את בנו להידבק באמונה שלמה ותמימה, שעל כך נאמר 'כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו', וכלשונו של מורה הדורות **הרמב"ם ע"ה** (מו"נ ח"ג פנ"א): שתכלית כוונתם היתה בכל המעשים ההם להתקרב אל ה' יתברך קרבה גדול, כי תכלית כוונתם כל ימי חייהם להמציא אומה שתדע השם ותעבדהו, 'כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו'.

בכך מסר לו את מידת 'כל', כמו שכתוב (שם כה ה) 'ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק', כלשונו של בעל דגל מחנה אפרים (שם): ואותו 'כל' נתן ליצחק, והיינו שמסר לו גם כן אותו 'רזא דמהימנותא', שיהיה לו אמונה ובטחון בה, ובזה כלול כל הברכות, כי ממילא כל השפעות נמשכין מזה.

האמונה ממשיכה ישועה מחוץ לטבע

וביותר יש כח בדיבורי האמונה להמשיך ישועות וברכות, כמו שכתוב (תהלים קטז י) 'האמנתי כי אדבר', 'האמנתי' לשון המשכה, וההמשכה היא 'כי אדבר' בכח דיבורי האמונה והבטחון כך נמשכים כל הישועות. וחלילה להיפך כשלא מאמינים מעכבים הישועה מבוא אליהם. ועל ידי האמונה בשעת ההסתר זוכים להתגלות הרחמים, שכפי מה שמאמינים שתכלית הדין היא רחמים כך זוכים להתגלות הטוב בפועל, כמו שפירש **בתשואות חן** (וישב ד"ה ועד"ז) על הפסוק (תהלים קז א) 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו', 'טוב' בגימטריא שם הוי"ה במספר קטן, רמז לזמנים שהרחמים הם בקטנות ובהסתר, ואין זוכים לראות הרחמים אלא צריכים להאמין שהכל לטוב והרחמים גנוזים בתוך הדינים, ועל ידי שמודים לה' גם בזמן הקטנות זוכים להתגלות הרחמים 'כי לעולם חסדו', שנזכה לחסד בכל העולם בהתגלות שם הוי"ה בשלימות במילוי יודי"ן העולה בגימטריא 'חסד'.

זוכה שממונו יתקיים בידו ויזכה להרבות באמצעותו טוב וחסד, וזאת הייתה ברכת יצחק אבינו ע"ה שיזכה לסיוע מן השמים שיהיו מעותיו מגיעות בדרך ישרה, ובזה תהיה הברכה שרויה במעותיו. אך עם חלילה אינו ביושר נהפך מ'מעות' ל'מעוות', ש'מעוות לא יכול לתקון' ואינו יכול לתקן עצמו במעותיו. והאיש הישר לא די שזוכה לעצמו, אלא מוסיף וזוכה לזכות את הרבים, ובא רמז כי 'יושר' ראשי תיבות 'יתגדל ו'יתקדש ש'מיה ר'בה, שיפה היא זכותו של הנושא ונותן ביושר ובאמונה וזוכה לקדש שם שמים.

האמונה כוללת את כל הברכות

האמונה בה' הרי היא מקור לכל ההשפעות הטובות שבעולם, וכפי שלמות האדם באמונתו בה', כן זוכה להיות כלי מוכן לכל הטובות, וכן מצינו באברהם אבינו ע"ה שלרוב התעצמותו באמונה בה' זכה להתברך בכל, וכמו שנאמר בזוהר (חיי שרה קכט). על הפסוק (בראשית כד א) 'ואברהם זקן בימים' שהשלים עצמו אברהם ברזא דמהימנותא - בסוד האמונה, ובכך זכה 'וה' ברך את אברהם בכל', שהתברך במידת 'כל' הכוללת כל מיני טובה וממנה נשפעים כל הטובות לעולם. והכלי המוכן לקבל את מידת 'כל' הוא האמונה השלמה בה', וכפי שלמות אמונתו של אברהם אבינו זכה להתברך במידת 'כל' הכוללת כל הטובות כולם.

וכך כתב **בדגל מחנה אפרים** (עקב ד"ה ארץ): כי ידוע כשיש לישראל בטחון ואמונה אזי כל הפרנסות והשפעות יורדות להם וכו', כי לאברהם היה לו מדת 'כל' כמו שכתוב 'וה' ברך את אברהם בכל' ואיתא בזוהר הקדוש ד'רא דמהימנותא', ע"כ.

אברהם הניח לזרעו מידת האמונה הכוללת הכל

'אב לבנים יודיע אל אמתך', להנחיל את האמונה בה' לדורותיו אחריו, כמו אברהם אבינו שלימד

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לגיטל ללא אישור
 מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
 עיצוב ועימוד: שוקי קנר